

HÍDÉPÍTÉS A FOLYÓ KÉT PARTJÁRÓL KIINDULVA

Gondolatok a cigányságról

A cigányság Magyarország leginkább veszélyeztetett csoportja. Sürgető feladat a cigányság problémáira megoldást keresni, és mihamarabb orvosolni. Felemelkedésüket azonban számos akadály nehezíti: szegénység, szegregáció, munkanélküliség, alacsony iskolázottság.

Hazánkban a mélyszegénység fogalmát gyakran azonosítják a cigánysággal, holott a mélyszegénység nem egyértelműen származás függő. A már említett okok miatt azonban – aluliskolázottság, munkanélküliség, negatív etnikai megítélés - sokan sztereotipizálnak. Bár kijelenthető, hogy a mélyszegénységben élők jelentős része cigány származású. Szakértők becslése szerint a Magyarországon mélyszegénységben élők mintegy negyede roma, akik szegregált, hátrányos helyzetű térségekben élnek szinte minden munkalehetőség nélkül.

A magyarországi romák jelentős része az ország gazdasági, infrastrukturális és foglalkoztatási hátrányokkal sújtotta kistérségeiben él. A roma népesség Magyarországon belüli területi megoszlása meglehetősen egyenlőtlen: Délnyugat- és Északkelet-Magyarország a hagyományos megtelepedési területük, amire mind a szociológiai felmérések, mind a népszámlálási adatok rámutatnak. Ebben a két térségben él a hazai cigányság mintegy kétharmada, utóbbiban nagyjából a fele.

A roma háztartások jelentős részének az állami és egyéb szociális juttatásokon kívül nincsen állandó jövedelme. A halmozódó mélyszegénység pedig alternatív jövedelemforrások, sokszor pedig illegális tevékenységek, valamint kriminalitás megjelenését eredményezi. Általában vizes, fűtetlen, zsúfolt és rossz minőségű lakásokban laknak. Bútoraik alig vannak, azok jobbára fekhelyekre korlátozódnak. Értelemszerűen nem alakulnak ki a lakásban különböző funkciójú helyiségek, csak egy olyan számottevő tér van, ahol az élet zajlik. Együtt, egy szobában, sőt egy ágyban is alszanak szülők, gyerekek, testvérek. Ott főznek, ahol alszanak, s ott kellene a gyerekeknek is tanulniuk, ahol a szülők dolgoznak vagy a telepiek összesereglenek. Ezekben a lakásokban víz jobbára nincsen, ezért a tisztálkodási lehetőségek sem adóttak. Itt nem beszélhetünk a lakás berendezésének rendjéről, kulturális előírásokról. Olyan bútorok vannak, amihez a család éppen hozzájutott. Ez nem a kultúra választása, ez a szegénység kilátástalansága.

A cigányságnak gyors segítségre van szüksége. A legsürgetőbb a szegénység felszámolása, a munkához jutás, az egészségügyi problémák és a lakáshelyzet megoldása.

Nagyon fontos lenne a cigánygyerekek iskolába járása, érdekeltté téve a tanulásban mind a gyermeket, mind szüleit. Erre egyik felkészítő az óvoda, ami sokuknak elérhetetlen. A szülőkkel is foglalkozni kell: meg kell őket is tanítani írni, olvasni, hogy lássák ennek fontosságát, tudjanak segíteni gyermekeiknek, számukra is fontos legyen a gyerekek iskolázottsága.

Ezekből következik, hogy a pasztoráció nem folyhat csak lelki szinten. Az evangelizációval együtt kell járnia a szociális gondoskodásnak, az anyagi és egészségügyi körülmények javításának.

Sajnos nagyon sokszor előítélettel vélekedünk a cigányokról. Ebből kiindulva a cigánypasztoráció kétrétű feladat. Nemcsak a cigányok felemelésével, a társadalomba való bevonásával kell foglalkozni, hanem a többségi társadalmat is alkalmassá kell tenni arra, hogy képesek legyenek be- és elfogadni őket.

A cigánymisszió lényege a cigányokkal való együttélés, együttgondolkodás. A társadalomnak fel kell készülnie a cigányok befogadására. Nagyon fontos a párbeszéd a cigányok és a nem cigányok között. Alkalmassá kell tenni a társadalom tagjait arra, hogy befogadják a cigányokat, akarjanak velük kapcsolatot teremteni, lássák meg bennük is az embert, az értéket, az emberi értékeket.

A cigányság történelme, megpróbáltatásai, vándorlásai, vallási hiedelmei, kultúrájuk mind meghatározzák őket. Ezek mélyebb ismerete nagyban segítené a cigányok és a nem cigányok közötti közeledést, az emberibb elfogadást.

Nagyon nehéz feladat a cigánypasztoráció. A cigányok és a nem cigányok közötti hidat mind a két oldalról építeni kell. Meggyógyult, megújult emberi kapcsolatokra van szükség. A cigánypasztoráció a cigányok és a nem cigányok pasztorációját is kell, hogy célozza. A cursilló egy nagyon kicsi lépés ebben a nagy feladatban. Már több cigány is részt vett ezen a lelki gyakorlaton. Talán a résztvevők hazavitték valamit abból, hogy a cigányok is emberek, vannak érzéseik, szeretik a gyerekeiket, ők is mindent megtesznek értük. Imádkoznak, szeretik a Szűzanyát. Bízom benne, hogy a cigányok is hazavitték, hogy itt őket elfogadták, meghallgatták, testvérként kezelték őket, leültek velük egy asztalhoz.

A cursilló három napja során az egyik legfontosabb feladat a helyes énkép kialakítása. Az első este elmélkedései és a Keresztút mind ezt a célt szolgálják. Olyan kulcskérdések hangzanak el, mint „Ki vagyok én?”, „Milyennek lát engem az Isten?”, „Milyennek teremtett engem az Isten?”. Az első este szilencium van, lehetőséget teremtve ezzel is a résztvevők számára, hogy elcsöndesedve magukba nézzenek és megtalálják a fenti kérdésekre a választ. Az alap, amire mindenki el kell, hogy jusson, az az, hogy – Bőjte Csaba testvér szavaival – „Isten nem gyárt selejtet”. A cigány testvérek is ekkor ismerik fel, hogy értékesek, fontosak az Isten számára, részei Isten tervének. Miközben a civil életben folyamatosan azt akarják elhitetni velük, hogy értéktelenek, feleslegesek, sőt, hogy teher a létük a társadalom számára, addig a cursillóban megtapasztalhatják az Isten végtelen szeretetét. Azzal térnek haza, hogy tudják: az Isten szereti őket. Ezzel párhuzamosan a nem cigány résztvevők is megtapasztalják, hogy mire képes a szeretet. Képesek lesznek az előítéleteiktől – ha nem is teljesen, de – megszabadulni, megtanulják a cigány emberben is a testvért és Krisztust látni. A cursillónak sikerül a – sokszor igen jelentős – gazdasági, kulturális, szociális és képzettségbeli különbségek helyett az egyezőségeket megmutatni és felerősíteni: Isten gyermekei vagyunk, Krisztus testvérei vagyunk, cigányok és nem cigányok egyaránt.

Igazán hatékony pasztorális eszközként csak akkor tud működni a cursilló, ha a fent leírtak alapján mindkét oldallal egyszerre foglalkozik. Nem lehet – nem szabad! - külön „cigány cursillót” csinálni. Fontos feladat, hogy a szolgálatba is egyre több cigány származású munkatársat vonjunk be. Azt tapasztalom, hogy a közösség formál. Hazatérve a cursillóról, ha csatlakoznak a közösséghez, lesznek terveik. Szépítik a kápolnát, programokat szerveznek, zárandoklatot, lelkipásztori segítségre van szükségük, de egyre több mindent önállóan is megoldanak. Ezzel párhuzamosan

törekszenek rendezni az életüket. Többen festették szépítették házaikat, utána kérték, hogy legyen is megszentelve. Fát vásároltak télre, a gyermekekre is tudatosabban figyelnek, járjon a gyermek hittanra, legyen elsőáldozó, bér mátkozó. Többen olvastak már szentek életéről szóló könyveket és érdeklődnek a vallási témájú könyvek, filmek, zenék iránt. Törekszenek, Isten parancsai szerint élni, megtanulni bízni az ő kegyelmében. Sokat kell őket biztatni, de mindannyian gyarló emberek vagyunk. A cursilló senkit nem változtat meg kívülről, mintegy erőszakkal. Nem alakítja át az embert, de az Isten szeretetével arra indít mindenkit, hogy ő maga akarja a változást. Ily módon a változás mégis megtörténik, de belülről. Segít felszítani a vágyat, hogy olyan legyek, amilyennek minden ember teremtett: Isten-képmásnak. Ezt pedig minden emberben, professzorban és írástudatlanban, szegényben és tehetősen, elítéltnél és szabad emberben, cigányban és nem cigányban el lehet érni.

E budapesti pedagógiai konferencián rengeteg téma felmerült, amivel segíteni kellene a cigányságot. A sok-sok felvetés mellett azonban bátorodom megjegyezni, hogy a HIT, az ISTEN SZERETETÉNEK MEGTAPASZTALÁSA dolog, ami felforgatja addigi életüket, s egyszerre szinte mindent megváltoztat: foglalkozik a gyermekével (étel, ruha, idő stb), környezetével (megkapálja a kertjét, eltakarítja a szemetet...), közösségi életre vágyik (együtt imádkozni, énekelni...), megjelennek az ünnepek az eddigi sablonos, egyhangú életben (vasárnapok, ünnepek), visszaszorul a bűnözés (hiszen becsületes keresztény életre törekszik), rendeződnek kusza emberi kapcsolatok (házasságot kötnek templomban, hűségre törekszenek) stb.

Tehát minden szinten jó a segítség számukra, de a legtöbb az, ha a szívüket Isten tölti be, s átveszi a „vezetést” egész személyiségükben.

A mellékelt felvételeken arról a 3 napos cursillóról vallanak, ahol megváltozott az életük.

